

Procesbevillingsnævnet
St. Kongensgade 1-3, 2. sal
1264 København K

Advokatpartnerselskab
Rådhuspladsen 4
1550 København V

Tlf. 33 34 00 00
Fax 33 34 00 01
CVR 35 20 93 52
lett@lett.dk
www.lett.dk

Tredjeinstansbevilling i sagen Jørgen Dragsdahl mod Bent Jensen

8. november 2013
J.nr.: 287742-LGR

Som advokat for journalist Jørgen Dragsdahl skal jeg herved anmode Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at påanke Østre Landsrets dom af 25. oktober 2013 (**bilag 1**) til Højesteret.

René Offersen
Advokat
Dir. tlf. 33 34 02 23
Mail rof@lett.dk

Ved dommen frifandt Østre Landsret professor Bent Jensen for æreskrænkelser af Jørgen Dragsdahl. Retten i Svendborg var ved dom af 2. juli 2010 (**bilag 2**) kommet til det modsatte resultat.

Lene Grønne
Sekretær
Dir. tlf. 33 34 02 18

Procesbevillingsnævnet bør meddele tredjeinstansbevilling, fordi sagen rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen. Hertil kommer, at sagen i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Sagen angår principielle lovforklningsspørgsmål

Præmissernes generelle afsnit

Efter gennem sædvanlig bevisbedømmelse at have konstateret, at Bent Jensen i forhold til alle 35 påstande havde fremsat æreskrænkende sigtelser i straffelovens § 267's forstand, udtaler Østre Landsret bl.a. følgende under et generelt afsnit om "vurdering af udsagnenes berettigelse":

"Henset til at Bent Jensen er professor i historie, at udtalelserne i det væsentlige er fremsat i landsdækkende aviser, at Jørgen Dragsdahl er en kendt og aktiv journalist og debattør, og at der er tale om et emne af stor samfundsmæssig interesse, skal der meget til for, at udsagnene kan anses for strafbare, idet domstolene er overladt en begrænset skønsmargin ved vurderingen af, om det er nødvendigt at foretage indgreb i Bent Jensens ret til ytringsfrihed som beskyttet af artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Ved vurderingen af, om Bent Jensens fremsættelse af de ærefornærmende sigtelser var berettiget, skal der således foretages en samlet afvejning, hvor der navnlig skal lægges vægt på sigtelsernes karakter og alvor, om der er ført sandhedsbevis for eller i øvrigt har været et tilstrækkeligt faktisk grundlag for sigtelserne om agentvirksomhed og desinformation, samt de vide rammer for Bent Jensens ytringsfrihed.” [mine fremhævninger].

Disse generelle betragtninger giver samlet et billede af et anvendelsesområde for straffelovens § 267 og § 269, der afviger fra, hvad der har fundet udtryk i Højesterets praksis.

Dette gælder også isoleret betragtet for de i citatet fremhævede udtryk og formuleringer, der alle er karakteriseret ved at være af generel, abstrakt natur og dermed egnede til at præjudicere byretternes fremtidige retsanvendelse. Jeg bemærker, at udtrykket ”vide rammer” anvendes i andet øjemed i UfR 2013.1067/2H.

Landsrettens præmisser synes at være udtryk for landsrettens sammenfattende fortolkning af betydningen af EMRK-Domstolens praksis om EMRK art. 10 ved fortolkningen af straffelovens § 267 og § 269. At der er tale om en sammenfattende fortolkning illustreres ved, at landsretten ikke har kunnet klare sig med entydige referencer til bestemte angivelser i EMRK-praksis, således som Højesteret i flere tilfælde har gjort det (UfR 1999.122H og UfR 2003.2044H), men har måttet formulere sit eget generelle afsnit om rammen for den efterfølgende vurdering, hvilket i sig selv er et tungtvejende argument for, at landsrettens præmisser ikke bør blive stående som de sidste ord i sagen.

Landsrettens generelle formuleringer giver risiko for en retsanvendelse ved byretterne, hvor EMRK art. 10 vil blive tillagt større betydning, end EMRK-praksis kan begrunde i strid med kernen i straffelovens § 267 og § 269, som lovgiver har opretholdt trods EMRK-praksis og dermed fortsat ønsker respekteret videst muligt.

Jeg vil herefter fremdrage steder, hvor landsretten begår fejl ved den konkrete retsanvendelse i principielle fortolkningsspørgsmål.

Videnskabsmænds ytringer

Sagen angår en professors ytringsfrihed ved dennes udtalelser til massemedierne om resultater af sin forskning. EMRK-Domstolen har ikke udtalt sig om videnskabsmænds ytringsfrihed, men spørgsmålet er i overordnede vendinger behandlet i den

juridiske litteratur. Det fremgår tydeligt af den juridiske litteratur, at området for videnskabsmænds ytringer endnu er uafklaret.

I Sten Schaumburg-Müller: Presseret, s. 115-116, anføres følgende:

”Selvom der ikke er nogen klar retspraksis til støtte for synspunktet, er det min vurdering at også videnskabelige ytringer vil nyde en særlig beskyttelse efter EMRK. Straf for at fremsætte rimeligt videnskabeligt underbyggede udsagn, uanset at disse kunne være krænkende for enkeltpersoner eller mere typisk for grupper af personer, foreninger mv., er ikke i god overensstemmelse med grundlæggende værdier i et demokratisk samfund. Der vil dog være grænser. specielt formentlig således at man ikke under dække af videnskaben kan fremsætte åbenbart urigtige - og krænkende - udtalelser.” [min fremhævning].

Og i Kommenteret straffelov Speciel del (10. udgave), s. 491:

”Den videnskabelige debat og andre faglige bedømmelser har ligeledes vide rammer under forudsætning af, at den holdes inden for den faglige kreds eller over for de særligt berørte.”

Dette principielle spørgsmål synes landsretten med formuleringen *”tilstrækkeligt faktisk grundlag”* at løse gennem adoption af EMRK-Domstolens praksis om især journalister, selvom der åbenbart gør sig forskellige hensyn gældende for journalister og videnskabsmænd. Se f.eks. EMRK-Domstolens dom af 26. februar 2002 i sagen *Unabhängige Initiative Informationsvielfalt mod Østrig*.

Deres arbejdsmetoder, formålet med deres virksomhed og deres autoritet i forhold til befolkningen er grundlæggende forskellige. Journalisten skal på ofte kort tid videreformidle aktuelle spørgsmål, mens videnskabsmænd gennem grundighed skal sikre ny sikker erkendelse. Det er derfor også anderledes alvorlig at blive sigtet for æreskrænkelser af en videnskabsmand end af en journalist. Allerede dette taler mod samme rammer for berettigede æreskrænkende sigtelser. Og dette gør sig i endnu højere grad gældende, når det som i denne sag drejer sig om en videnskabsmand, der ikke forud for sine ytringer har underlagt sig forskningssamfundets kontrol gennem relevant publicering af sine resultater. Sådanne betragtninger har ikke fundet udtryk i landsrettens præmisser, snarere tværtimod.

Det forhold, at der er tale om regulering af ytringsfrihedens grænser for andre end journalister, er også interessant derved, at mange af de sager, som Højesteret har afgjort efter EMRK-Domstolens dom af 23. september 1994 i *Grønjakke-sagen*,

angår journalisters ytringer, hvilket har fundet tydeligt udtryk i Højesterets præmisser ved betoningen af rollen som "*public watch dog*" og lignende. Det er vigtigt, at Højesteret får mulighed for at bidrage på andre livsområder.

God tro

Det er bemærkelsesværdigt, at landsretten ikke i sine præmisser har en udtrykkelig stillingtagen til den del af gerningsindholdet i straffelovens § 269, der angår "*god tro*".

Betingelsen omtales ganske vist i det generelle afsnit af præmisserne, men landsretten synes reelt at have erstattet lovens ordlyd med den af EMRK-Domstolen i andre sammenhængende anvendte formulering "*tilstrækkeligt faktisk grundlag*". Dette må have sine grunde, og denne indskrænkning af god tro-begrebet er en af forklaringerne på, at landsretten når til det forkerte resultat.

Landsrettens anvendelse af god tro-begrebet i straffelovens § 269 synes at være uforenelig med Højesterets praksis, således som den har fundet udtryk i UfR 1999.560H og UfR 2002.2398H.

Jørgen Dragsdahl gør gældende, at Bent Jensen var i ond tro om rigtigheden af sine ytringer.

Sagen er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde

Det fremgår af det høringsvar, som Højesteret afgav den 22. juni 1994 forud for etableringen af Procesbevillingsnævnet, at principiel-kriteriet ud over spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen også skulle omfatte spørgsmål, der "*i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde*". Dette har vundet tilslutning i litteraturen, jf. Ole Dybdahl og Hans Kardel: *Procesbevillinger* (1998), s. 43, og Jørgen Nørgaard i UfR 2002B.491.

Jeg gør for Jørgen Dragsdahl gældende, at sagen ikke blot rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen, men tilmed utvivlsomt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Sagen angår forhold, der foregik under Den Kolde Krig, og har påkaldt sig usædvanlig stor interesse fra både medier, historikere og politikere, hvilket har udmøntet sig i, at der for både Jørgen Dragsdahl og Bent Jensen er blevet etableret støtteforeninger, begge med bred tilslutning. Der kan ikke være tvivl om, at sagens udfald har betydning for historieskrivningen.

Det fremgår da også direkte af landsrettens præmisser, at sagen er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde:

”De omtvistede udsagn vedrører generelt Jørgen Dragsdahls virke som journalist og debattør under Den Kolde Krig, herunder hans forhold til KGB og Sovjetunionen. Den Kolde Krig og danske statsborgeres forhold til fremmede staters efterretningstjenester i denne periode er et emne af stor samfundsmæssig interesse, både historisk, politisk og moralsk, og emnet har været genstand for flere undersøgelser og vurderinger, herunder navnlig DIIS-udredningen fra 2005 og PET-kommissionens beretning fra 2009, der begge indeholder omtale af Jørgen Dragsdahl. Bent Jensens artikler og udsagn skal derfor ses som led i en debat om et emne af stor offentlig interesse.”

Den samfundsmæssige betydning fandt også udtryk i den for by- og landsret stedfundne bevisførelse, der bl.a. omfattede vidneforklaringer fra Niels Schmidt, Henning Fode og Ole Stig Andersen, alle forhenværende politimestre i PET, Thomas W. Friis og Morten Heiberg, begge historikere, professor Poul Villaume, journalist Vibeke Sperling, professor Ole Wæver og generalmajor Karsten Møller.

For til overflod at illustrere sagens samfundsmæssige rækkevidde fremlægges uddrag af den omfattende medieomtale, der er fulgt i kølvandet på landsrettens frifindelse af Bent Jensen. Jeg vedlægger følgende avisartikler:

- Jyllands-Posten, 25. oktober 2013, JP mener: Agenten bag fodnoterne (**bilag 3**),
- Politiken, 26. oktober 2013: Politiken mener: Fri proces (**bilag 4**),
- Jyllands-Posten, 26. oktober 2013: Ledende artikel: KGB-agenten (**bilag 5**),
- Information, 28. oktober 2013: Ledende artikel: Dommen fra Østre Landsret (**bilag 6**),
- Kristeligt Dagblad, 29. oktober 2013, Katrine Winkel Holm: Historikerens usandheder (**bilag 7**),
- Kristeligt Dagblad, 29. oktober 2013, Jes Fabricius Møller: En besynderlig dom (**bilag 8**),
- Weekendavisen, 1. november 2013: Historiens genfødsel i Bredgade (**bilag 9**),
- Jyllands-Posten, 1. november 2013, professor Ole Hasselbalch: Ingen grund til forvirring om dommen (**bilag 10**),
- Jyllands-Posten, 2. november 2013: Ledende artikel: Det store opgør (**bilag 11**), og

- Berlingske, 4. november 2013, Villy Søgaard: Lad Dragsdahl få fri proces (**bilag 12**).

Det fremgår af udskrift fra Infomedia (**bilag 13**), at der efter dommen har været 260 artikler i medierne om sagen.

Dommen er forkert

Østre Landsrets dom er forkert, og Højesteret må forventes at nå til samme resultat som Retten i Svendborg.

Jeg vedlægger til uddybning heraf advokat Henrik Holm-Nielsens skriftlige procedure, der var fremlagt i landsretten (**bilag 14**).

Og skal derudover til illustration gøre få supplerende bemærkninger om udsagn 1, gengivet i landsdommen, s. 76: *"Arkiverne har vist, at Jørgen Dragsdahl var KGB-agent"*

Der er tale om en alvorlig sigtelse, som det er uforståeligt, at Bent Jensen alligevel blev frifundet for, navnlig når der henses til den foreliggende praksis fra Højesteret. Udsagnet er i strid med uskyldsformodningen i EMRK art. 6, jf. UfR 2003.624H, og udtryk for *"et groft personangreb"*, sådan som det blev fremhævet i domfældelsen i UfR 2013.1067/2H. Personangrebet er endog langt alvorligere og præcist end i 2013-dommen. Jeg skal også herom henvise til professor Eva Smiths debatindlæg den 4. november 2013 i Politiken (**bilag 15**).

Anvendelsen af skriftlig procedure skete efter aftale mellem parterne. Fra advokat Karoly Némeths skriftlige procedure (**bilag 16**) er det relevant at fremdrage, at han i landsretten udtrykte følgende om sagens perspektiv:

"Endvidere er sagen et kernepunkt i det moralske opgør med dem, der før Murens fald samarbejdede på en lidet flatterende måde med håndlangerne – KGB - for et regime, som i forskellige udgaver gennem 70 år mishandlede de befolkninger, det kontrollerede, med ubeskrivelige lidelser til følge for de mennesker, der var så uheldige at være født på den forkerte side af en grænse. Et regime, som i løbet af disse 70 år myrdede egne borgere i et antal, som overgår Holocaust.

Danmark kom i konsekvens af dette samarbejde i en langt mere kritisk situation, end det er almindeligt kendt. Tilsvarende alvorlige situationer vil kunne opstå igen, og det gælder ikke mindst, såfremt samarbejde med

foretagender af KGB's kaliber kan foregå upåttalt af historiens dom. Jørgen Dragsdahl har oven i købet selv erkendt, at han gik over grænsen for normal journalistisk virksomhed i samkvemmet med KGB. Forhindrer injuriereglerne virkelig i denne situation en historiker i at fremlægge det, han har fundet i arkiverne om, hvad det mere konkret var, Dragsdahl begav sig ud i?"

Sagsomkostninger

Jørgen Dragsdahl blev ved dommen pålagt at betale kr. 600.000 for begge instanser i sagsomkostninger til Bent Jensen.

Beløbet er usædvanligt højt for en sag om æreskrænkelse, og der er ikke ved omkostningsafgørelsen taget rimelig hensyn til, at Østre Landsret fandt, at Bent Jensen i forhold til alle 35 påstande havde fremsat æreskrænkende sigtelser. Årsagen til de omfattende hovedforhandlinger var alt overvejende, at Bent Jensen bestred dette.

Der må også tages hensyn til, at de respektive støtteforeninger har stillet sig økonomisk til rådighed, som følge af sagens særlige karakter.

--o0o--

Sagen var meget omfattende i både by- og landsret som følge af den omfattende bevisførelse. Det vil ikke give vanskeligheder at skulle tilrettelægge sagen inden for de for Højesteret gældende normer.

F.eks. fylder advokat Karoly Némeths kommentarer til hver af de 35 udsagn blot 16 sider i hans skriftlige procedure, jf. bilag 16, s. 70 ff.

Jeg ansøger om tilladelse til at påanke dommen i sin helhed. Subsidiært i forhold til en af nævnet bestemt del af sagen, herunder som det mindste til at indbringe landsrettens omkostningsafgørelse for Højesteret.

Kopi af dette brev er samtidigt sendt til advokat Karoly Németh.

Med venlig hilsen

René Offersen